

Studiu la nivel național cu privire la implementarea ordinului de protecție – Legea 25 din 2012

(Legea 217/2003 republicată pentru prevenirea și combaterea violenței în familie)

FINANȚAT DE OPEN SOCIETY FOUNDATION

Introducere

Violența în familie este un fenomen multidimensional și prezent pe scară largă în toate societățile contemporane.

Documente internaționale fundamentale recunosc acest fapt. În *Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice* în Preambul se afirmă:

Recunoscând faptul că femeile și fetele sunt expuse unui risc mai mare de violență de gen decât bărbații;

Recunoscând faptul că violența domestică afectează femeile în mod disproporționat și faptul că și bărbații pot fi victime ale violenței domestice;

Recunoscând faptul că copiii sunt victime ale violenței domestice, inclusiv în calitate de martori ai violenței în familie.

(Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Istanbul – 11.V.2011, www.coe.int/conventionviolence)

Două caracteristici fac ca intervenția pentru diminuarea fenomenului să fie extrem de dificilă mai ales în comunități extinse și multiculturală. Ele sunt: secretul care înconjoară și protejează viața privată de familie și de cuplu și acceptarea tradițională pe de-o parte a rolurilor inegale ale membrilor familiei, iar pe de altă parte a exercitării autorității în familie prin violență de orice fel. Indiferent de principiile, structura și conținutul lor, demersurile pentru prevenirea și combaterea violenței în familie trebuie să își asume o prioritate a valorilor și să acționeze consecvent în conformitate cu ea.

Cadrul legislativ

Cadrul legislativ asigură siguranța victimei pe următoarele căi:

1. Capitolul IV din Legea 217 din 2003, modificată prin Legea 25 din 2012 (în continuare în text ne vom referi la Legea 217 din 2003 republicată).

CAPITOLUL IV

Ordinul de protecție

ART. 23

(1) Persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție, prin care să se dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligații sau interdicții:

a) evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;

b) reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor, în locuința familiei;

- c) limitarea dreptului de folosință al agresorului numai asupra unei părți a locuinței comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încât agresorul să nu vină în contact cu victima;
 - d) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de copiii acesteia sau față de alte rude ale acesteia ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;
 - e) interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;
 - f) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima;
 - g) obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute;
 - h) încredințarea copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora.
- (2) Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune și suportarea de către agresor a chiriei și/sau a întreținerii pentru locuința temporară unde victima, copiii minori sau alți membri de familie locuiesc ori urmează să locuiască din cauza imposibilității de a rămâne în locuința familială.
- (3) Pe lângă oricare dintre măsurile dispuse potrivit alin. (1), instanța poate dispune și obligarea agresorului de a urma consiliere psihologică, psihoterapie sau poate recomanda luarea unor măsuri de control, efectuarea unui tratament ori a unor forme de îngrijire, în special în scopul dezintoxicării.

ART. 27

- (1) Cererile se judecă de urgență, în camera de consiliu, participarea procurorului fiind obligatorie.
- (2) Citarea părților se face potrivit regulilor privind citarea în cauze urgente.
- (3) La cerere, persoanei care solicită ordinul de protecție i se poate acorda asistență sau reprezentare prin avocat.
- (4) Asistența juridică a persoanei împotriva căreia se solicită ordinul de protecție este obligatorie.
- (5) În caz de urgență deosebită, instanța poate emite ordinul de protecție chiar în aceeași zi, pronunțându-se pe baza cererii și a actelor depuse, fără concluziile părților.
- (6) Procurorul are obligația de a informa persoana care solicită ordinul de protecție asupra prevederilor legale privind protecția victimelor infracțiunii.
- (7) Judecata se face de urgență și cu precădere, nefiind admisibile probe a căror administrare necesită timp îndelungat.
- (8) Pronunțarea se poate amâna cu cel mult 24 de ore, iar motivarea ordinului se face în cel mult 48 de ore de la pronunțare.

ART. 31

- (1) Ordinul de protecție se comunică de îndată structurilor Poliției Române în a căror rază teritorială se află locuința victimei și a agresorului.
- (2) Ordinul de protecție prin care se dispune oricare dintre măsurile prevăzute la art. 23 alin. (1) se pune în executare de îndată, de către sau, după caz, sub supravegherea poliției.
- (3) Pentru punerea în executare a ordinului de protecție, polițistul poate intra în locuința familiei și în orice anexă a acesteia, cu consimțământul persoanei protejate sau, în lipsă, al altui membru al familiei.

(4) Organele de poliție au îndatorirea să supravegheze modul în care se respectă hotărârea și să sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executare.

ART. 32

(1) Încălcarea oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 23 alin. (1) și dispuse prin ordinul de protecție constituie infracțiunea de nerespectare a hotărârii judecătorești și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an. Împăcarea părților înlătură răspunderea penală.

(2) În caz de condamnare, nu se poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei.

.....

ART. 35

Dacă, odată cu soluționarea cererii, instanța constată existența uneia dintre situațiile care necesită instituirea unei măsuri de protecție specială a copilului, va sesiza de îndată autoritatea publică locală cu atribuții privind protecția copilului.

Aceste prevederi din capitolul IV operaționalizează două principii ale legii: principiul celerității și principiul săvârșirii actelor de violență în familie (Art. 2, lit. c și d). Principiul respectării dreptului la viață al victimelor nu apare explicit în modificările la Legea 217, dar el este prevăzut în Constituție.

2. CAPITOLUL II, Drepturile și libertățile fundamentale, Art. 22:

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

Principiul dreptului la viață se află în spatele celor două principii din lege, cel al celerității și cel al prevenirii săvârșirii actelor de violență în familie din Legea 217 pe 2003 republicată.

Introducerea ordinului de protecție în lege a durat 9 ani. Este esențial pentru eficiența prevederii ca victimele și persoanele aflate în situații de risc să fie motivate să apeleze la lege. De aceea, este în sarcina tuturor factorilor responsabili să se asigure că ordinul de protecție își atinge scopul. Grupul de organizații autoare ale prezentului studiu a avut inițiativa de a urmări de la bun început mecanismul și dinamica implementării acestei prevederi pentru a oferi tuturor partenerilor sociali un instrument de evaluare și, în perspectivă îmbunătățire a practicilor, dar și a cadrului legal primar și secundar.

Prezentul studiu își propune să urmărească modul de implementare a Capitolului IV din Legea 217.

Obiective

Obiectivele generale ale studiului sunt:

1. Să constatăm dacă instanțele din România sunt investite cu cereri pentru emiterea de ordine de protecție, în baza Legii nr. 217/2003 republicată), și dacă da, cu ce frecvență sunt înregistrate astfel de cereri;
2. Să constatăm dacă durata judecării cererilor pentru emiterea ordinului de protecție respectă principiul asigurării urgenței;
3. Să constatăm dacă măsurile conținute în ordinul de protecție emis respectă principiul siguranței victimei.

Paralel cu aceste obiective generale, ne-am propus un obiectiv specific domeniului de activitate al organizațiilor din grupul nostru:

4. Să constatăm repartizarea pe gen a dosarelor având ca obiect cererea pentru emiterea ordinului de protecție.

Obiectivele operaționale:

- 1.1. Să constatăm câte instanțe din județ au soluționat cereri având ca obiect emiterea ordinului de protecție;
- 1.2. Să constatăm care este distribuția dosarelor pe regiuni/județe.

Itemii pe care i-am măsurat pentru atingerea acestor obiective operaționale au fost:

- procent de instanțe care au înregistrat cereri de ordin de protecție în fiecare județ;
- număr de dosare pe regiuni/județe.

Pentru cel de-al **doilea obiectiv general**, **obiectivele operaționale** au fost:

- 2.1. Înregistrarea procedurii de judecare a dosarelor cu cereri de emitere a ordinului de protecție, respectiv a practicii care se formează;
- 2.2. Măsurarea duratei proceselor.

Itemii pe care i-am măsurat pentru atingerea acestor obiective operaționale au fost:

- fazele procesului după înscrierea dosarului la instanță;
- durata judecării dosarului;
- durata cuprinsă între înregistrarea cererii și primul termen de judecată;
- durata dintre termenele de judecată;

- numărul mediu de termene de judecată acordate în cadrul soluționării unei cereri.

Pentru cel de-al **treilea obiectiv general, obiectivele operaționale** au fost:

3.1. Dacă măsurile dispuse prin ordinul de protecție emis asigură respectarea principiului siguranței vieții, integrității fizice sau psihice ori libertății victimei.

Itemii pe care i-am măsurat pentru atingerea acestor obiective operaționale au fost:

- asigurarea distanței fizice dintre victimă și agresor;
- măsurile privind armele deținute de agresor;
- durata ordinelor de protecție;
- numărul de dosare judecate în Camera de consiliu.

Este obligatoriu să măsurăm în viitor și itemul "punerea în executare a ordinelor de protecție".

Pentru cel de-al **patrulea obiectiv general, itemii** măsurați au fost:

- număr de femei reclamante;
- număr de bărbați reclamanti;
- număr de femei reclamante care au retras plângerea;
- număr de bărbați reclamanti care au retras plângerea.

Pentru acest obiectiv general urmează să analizăm în viitor și:

- câte recursuri făcute de femei/bărbați împotriva respingerii cererii de ordin de protecție schimbă soluția de fond pentru femei/bărbați;
- câte recursuri făcute de bărbați/femei împotriva ordinului de protecție emis împotriva lor schimbă soluția de fond pentru bărbați/femei;
- câte/câți femei/bărbați sunt la al doilea ordin de protecție.

Metodologia studiului

Datele analizate în acest studiu au fost culese de pe portalul instanțelor din România (<http://portal.just.ro>) de un grup de 12 persoane în calitate de angajați sau voluntari ai partenerilor din proiect. Au fost culese datele cantitative de la toate instanțele care au judecat dosare cu cereri de ordine de protecție.

Din 176 de instanțe judecătorești din România, 123 au fost sesizate cu cereri pentru emiterea unui ordin de protecție. Este înțelegerea noastră că acestea sunt date cu informații publice și că ele reflectă integral activitatea judecătorilor din România, de aceea spunem că studiul nostru este realizat la nivel național.

Din cauza faptului că înregistrările nu se fac în mod unitar la fiecare instanță, avem rezerve cu privire la reprezentativitatea statistică a unor informații. De exemplu, dosarul are aceeași pagină de titlu și când este înregistrat la judecărie, ca instanță pe fond, și când este înregistrat la tribunal, ca instanță de recurs. Când pagina de titlu se modifică la tribunal, părțile procesuale au calitatea de "recurent" și "intimat", în unele cazuri nu se păstrează calitatea procesuală a părților din dosarul de fond, respectiv "reclamant" și "pârât" (în mod corect, la instanța de recurs, operatorii trebuie să indice integral calitatea părților: recurent–reclamant / recurent–pârât și intimat–pârât / intimat–reclamant). În unele cazuri, operatorii au identificat reclamantul și pârâtul pe baza soluției. Ne încadrăm într-o margine de eroare de aproximativ 3%.

Datele pe care le-am cules sunt următoarele: data înregistrării cererii, data primului termen de judecată acordat și a termenelor de judecată următoare, soluția pronunțată în cauză, dacă s-a formulat recurs împotriva soluției instanței de fond, soluția recursului, dacă recursul/cererea a fost judecat/-ă în Camera de consiliu, durata ordinului de protecție, sexul reclamantului, dacă s-a retras acțiunea, data înregistrării primei cereri emiteri a ordinului de protecție la fiecare instanță, durata ordinului de protecție, dacă ordinul de protecție cuprinde obligativitatea consilierii psihologice a agresorului. În prezentul studiu ne-am referit la datele culese care au relevanță statistică.

Rezultate

Rezultate privind obiectivul operațional 1 - Să constatăm dacă instanțele din România sunt investite cu cereri pentru emiterea de ordine de protecție, în baza Legii nr. 217/2003 republicată, și dacă da, cu ce frecvență sunt înregistrate astfel de cereri.

Județ	Nr judecătorii cu dosare judecate	Procent judecătoria cu dosare judecate	Nr de dosare înregistrate	Nr de cereri admise	Nr de cereri respinse	Nr retrageri i dosar reclama nta	Nr retrageri dosar reclama nt	Nr de cereri nesoluți onate	Se suspen da jud
Arad	2 din 5 - 40%	40%	7	0	3	1	0	3	0
Caraș-Severin	1 din 4 - 25%	25%	3	0	1	1	0	1	0
Hunedoara	3 din 6 - 50%	50%	27	11	11	1	0	3	1
Timiș	1 din 5 -20%	20%	16	10	4	0	0	1	1
Bihor	2 din 5 - 40%	40%	12	0	1	1	0	10	0
Bistrița-Năsăud	2 din 3 - 66,6%	66.60%	4	1	1	0	0	2	0
Cluj	3 din 5 - 60%	60%	40	17	13	3	0	7	0
Maramureș	3 din 5 - 60%	60%	9	4	2	0	0	3	0
Satu-Mare	2 din 3 - 66,6%	66.60%	14	7	5	0	0	2	0
Sălaj	3 din 3 - 100%	100%	13	7	2	2	0	2	0
Dolj	1 din 5 -20%	20%	17	4	4	2	0	5	2
Gorj	4 din 4 - 100%	100%	5	2	2	1	0	0	0
Mehedinți	2 din 5 - 40%	40%	6	3	2	1	0	0	0
Olt	3 din 4 - 75%	75%	14	6	4	2	0	1	1
Vâlcea	3 din 5 - 60%	60%	16	4	2	4	3	3	0
Argeș	5 din 5 - 100%	100%	51	18	17	4	0	12	0
Călărași	2 din 3 - 66,6%	66.60%	11	5	2	2	0	2	0
Dâmbovița	5 din 5 - 100%	100%	22	8	5	1	0	7	1
Giurgiu	1 din 2 - 50%	50%	5	0	2	1	0	2	0
Ialomița	3 din 3 - 100%	100%	10	5	2	1	0	2	0
Prahova	4 din 5 - 80%	80%	68	33	20	7	0	6	2
Teleorman	3 din 5 - 60%	60%	10	6	0	0	0	4	0
Alba	4 din 5 - 80%	80%	17	6	7	0	0	4	0
Brașov	2 din 4 - 50%	50%	15	2	1	0	0	12	0
Covasna	1 din 3 - 33,3%	33.30%	1	1	0	0	0	0	0
Harghita	3 din 4 - 75%	75%	3	1	1	1	0	0	0
Mureș	4 din 5 - 80%	80%	24	13	6	3	0	2	0
Sibiu	4 din 5 - 80%	80%	37	22	5	3	0	4	1
București	6 din 6 - 100%	100%	113	38	42	10	1	20	0
Ilfov	2 din 2 - 100%	100%	14	5	7	0	0	2	0
Brăila	3 din 3 - 100%	100%	20	12	3	2	0	3	0
Buzău	3 din 4 - 75%	75%	15	10	0	2	0	2	1
Constanța	4 din 4 - 100%	100%	52	15	17	2	0	15	3
Galați	2 din 4 - 50%	50%	19	6	0	3	0	8	2
Tulcea	2 din 3 - 66,6%	66.60%	10	4	4	1	0	1	0
Vrancea	2 din 3 - 66,6%	66.60%	4	2	2	0	0	0	0
Bacău	5 din 5 - 100%	100%	70	36	5	10	0	13	6
Botoșani	3 din 4 - 75%	75%	29	15	7	2	0	5	0
Iași	4 din 4 - 100%	100%	49	16	18	7	0	2	6
Neamț	4 din 4 - 100%	100%	46	18	7	6	0	11	4
Suceava	5 din 6 - 83%	83%	31	14	7	4	0	4	1
Vaslui	2 din 3 - 66,6%	66.60%	60	19	24	9	1	6	0
Total		70%	1009	406	268	100	5	192	32

Tabel 1

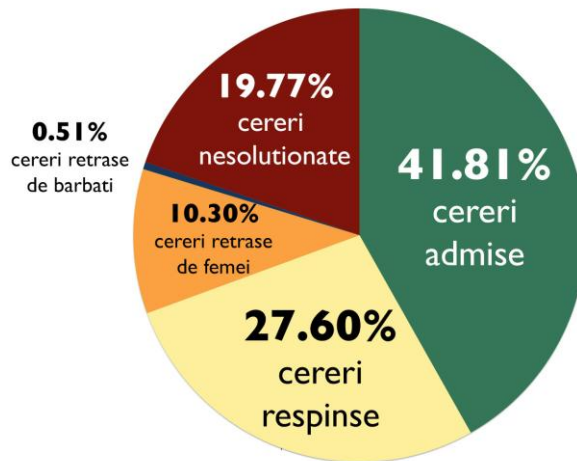
Tabelul 1 cuprinde repartitia la nivel național a cererilor de emitere a ordinului de protecție și a modurilor lor de soluționare.

Observăm că în toate județele țării există cel puțin o instanță investită cu cereri de emitere a ordinului de protecție. În țară avem 12 județe în care toate instanțele au fost investite cu astfel de cereri.

În total la nivelul țării în perioada 12 mai 2012 – 28 ianuarie 2013 au fost înregistrate 1009 cereri de emitere a ordinului de protecție. Cele mai multe cazuri s-au înregistrat în municipiul București, respectiv 113 cazuri la o populație de 1.677.985 locuitori. Cele mai puține s-au înregistrat în județul Covasna, 1 dosar la o populație de 206.261 locuitori, Harghita (cu o populație de 304.969 locuitori) și Caraș Severin (cu o populație de 274.277 locuitori) câte 3 dosare și Vrancea (cu o populație de 323.080 locuitori) și Bistrița Năsăud (cu o populație de 277.861 locuitori) câte 4 dosare. În total, în aceste județe am avut înregistrate 15 cereri din care 5 au fost admise, iar 5 respinse. Județul cu cele mai multe cereri de emitere a ordinului de protecție înregistrate a fost județul Bacău cu 70 de cereri la o populație de 583.590, urmat de Prahova cu 68 de cereri la o populație de 735.883 și Vaslui cu 60 de cereri la o populație de 375.151 locuitori. În aceste trei județe, în total, s-au înregistrat 198 de cereri din care 88 au fost admise, iar 49 respinse.

(Sursă pentru valorile demografice: gândul.info (date INS): <http://www.gandul.info/news/recensamant-2012-harta-noii-romanii-9978083>)

În prezent nu putem trage concluzii cu privire la prevalența demersurilor în justiție pentru obținerea unui ordin de protecție întrucât nu avem statistici recente asupra fenomenului. Putem totuși să spunem că în județele cu un număr mare de cereri înregistrate, frecvența fenomenului (înregistrarea de cereri privind emiterea ordinului de protecție) în raport cu numărul populației este mai mare decât în municipiul București. Putem spune că procentajele de cereri admise și cereri respinse la nivel de județ sunt comparabile cu cele la nivel național.

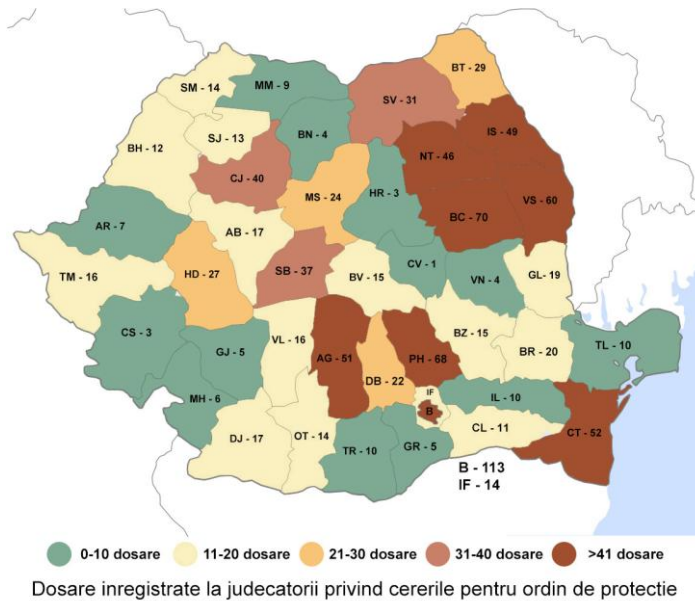

Dosare inregistrate la judecatorii privind cererile pentru ordin de protectie in intervalul 2012-2013

Fig. 1

Această constatare este validată și de observația că cele mai multe cereri admise sunt în București, Bacău și Prahova, 3 din cele 4 unități administrative cu cea mai mare prevalență de cereri înregistrate.

Faptul că numărul de dosare nesoluționate este destul de mare, ne arată că nu se respectă principiul urgenței și al celerității judecării acestor cauze.

Dosare inregistrate la judecatorii privind cererile pentru ordin de protectie

Fig. 2

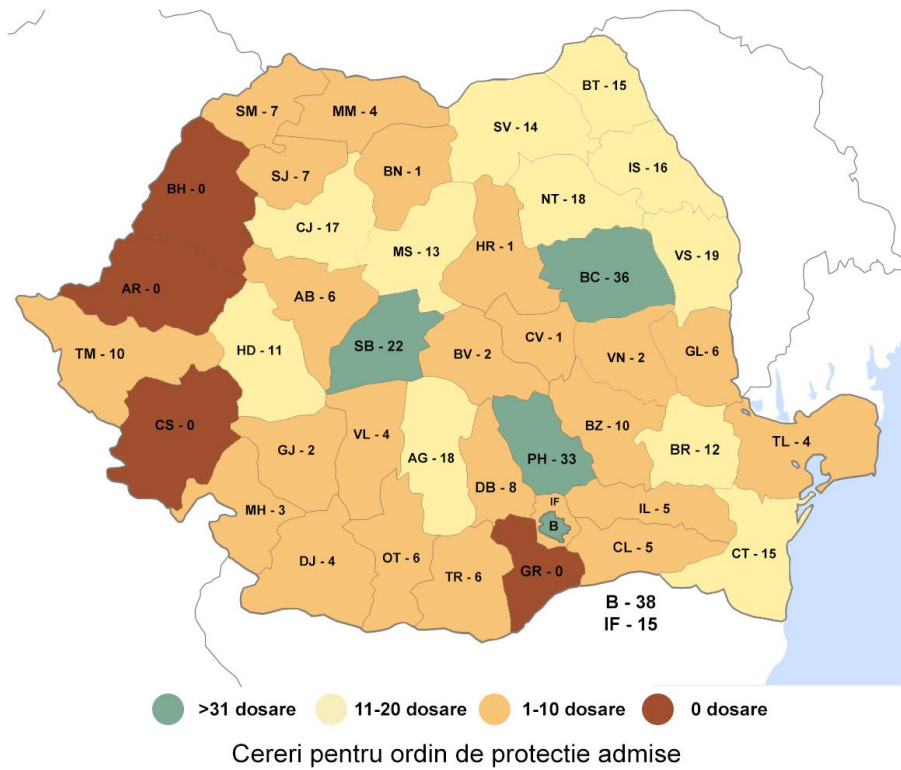

Fig. 3

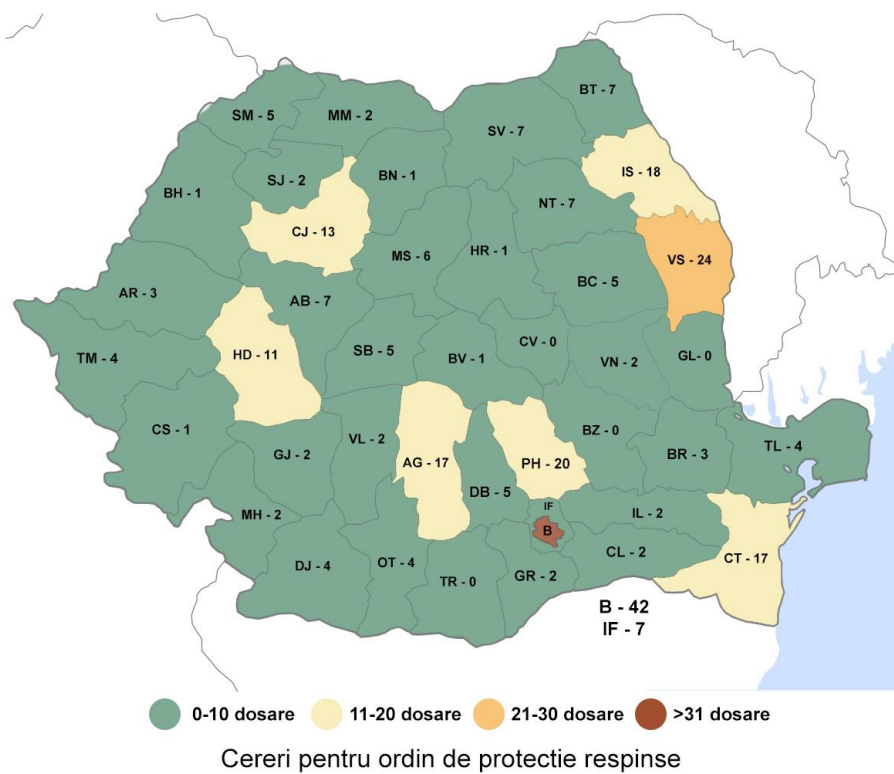

Fig. 4

Rezultate privind obiectivul operațional 2 - Să constatăm dacă durata judecării cererilor pentru emiterea ordinului de protecție respectă principiul asigurării urgenței.

Județ	Durata medie de la depunere la primul termen	Durata medie a judecării dosarului/zile	Nr de termene mediu	Durata între termene
Arad	6	14	2	0 – 14
Caraș-Severin	7.3	35.3	3	6 – 16
Hunedoara	10	22.6	3	1 – 46
Timiș	19.3	27.9	2.2	1 – 40
Bihor	21.9	56	2.5	1 – 54
Bistrița-Năsăud	4.75	17.7	2	1 – 14
Cluj	4.6	26.7	3	1 – 76
Maramureș	5.4	32.4	3.6	1 – 21
Satu-Mare	7.2	41.5	4	2 – 35
Sălaj	13	32.6	3	1 - 35
Dolj	8.1	32.1	2.4	1 – 28
Gorj	10.4	25.8	2.4	7 – 14
Mehedinți	6.3	23.6	3	0 – 43
Olt	4.6	48.2	4.5	1 – 118
Vâlcea	5.6	71	4.5	1 – 97
Argeș	4.9	31.2	3	1 - 68
Călărași	10.9	41.18	2.54	7 - 138
Dâmbovița	10.1	28.95	2.5	1 - 35
Giurgiu	6.6	51.4	3.2	14 - 56
Ialomița	13.2	31.1	2.4	1 - 14
Prahova	9.1	20.79	2.46	1 - 49
Teleorman	11.8	68	2.9	5 - 133
Alba	9.4	32	3	0 – 28
Brașov	12.6	49.9	2.8	0 – 105
Covasna	5	48	7	1 - 14
Harghita	4.6	15.6	3	1 - 14
Mureș	10.5	18.9	2.2	1 - 21
Sibiu	2.7	17	3	1 - 28
București	18.6	31.5	2	1 - 42
Ilfov	10.5	46.8	3.3	1 - 41
Brăila	4	20.9	2.9	0 - 22
Buzău	8.1	24.9	2.3	0 - 28
Constanța	12.5	29.8	2.8	1 - 56
Galați	43.6	69.8	2.6	0 - 43
Tulcea	14.4	27.2	2.5	1 - 20
Vrancea	6	17.75	2.5	3 - 14
Bacău	6.8	24.74	2.85	1 - 41
Botoșani	2.88	19.79	3.3	1 - 22
Iași	8.8	32.7	3.1	1 - 35
Neamț	10.9	38.23	3.3	1 - 68
Suceava	10	27.12	2.5	1 - 42
Vaslui	7	28.26	3.3	1 - 46
Total	9.7	33.3	2.9	

Tabelul 2

Tabelul 2 cuprinde repartiția duratelor medii la nivel național. Durata medie la nivel național pentru soluționarea unei cereri este de 33,3 de zile. Din acest interval, 9,7 zile, în medie, se scurg de la înregistrarea cererii și până la primul termen. Cel mai scurt termen mediu de soluționare este de 14 zile în județul Arad, județ în care nici o cerere nu a fost admisă din 7 înregistrate. Cea mai lungă durată medie o găsim în județul Vâlcea și este de 71 de zile. Cea mai scurtă perioadă medie cuprinsă între momentul înregistrării cererii și primul termen de judecată se înregistrează în județul Sibiu și este de 2,7 zile. În acest județ au fost înregistrate 37 de cereri, dintre care 22 admise și 5 respinse. Cea mai lungă perioadă medie cuprinsă între înregistrarea cererii și primul termen de judecată o găsim în județul Galați și este de 43,6. Numărul mediu de termene acordate cu ocazia soluționării unei cereri este de 3, cu minimum 2 termene în București și maximum 7 în județul Covasna. Aici a fost înregistrată o singură cerere, care a și fost admisă și s-a emis ordin de protecție. Durata medie scursă între două termene de judecată la nivelul unei unități administrative am considerat-o ca fiind intervalul definit de cel mai mare și cel mai mic număr de zile scurs între două termene. La nivel național, cel mai mic număr de zile este 0 (respectiv cererea a fost admisă în chiar ziua înregistrării acesteia la instanță) și cel mai mare este de 118 zile.

Câteva exemple relevante din analiza județelor

Vâlcea

Durata medie a judecării unei cereri a fost de 71 de zile, iar timpul scurs de la înregistrarea cererii și până la primul termen de judecată a fost în medie de 5,6 zile. Numărul mediu de termene de judecată, acordate pentru soluționarea unei cereri, a fost de 4,5. Perioada scursă între termenele de judecată a fost între minimum 1 zi și maximum 97 zile. Cea mai lungă durată de soluționare a unei cereri privind emiterea ordinului de protecție a fost de 181 de zile, timp în care au fost acordate nu mai puțin de 11 termene de judecată, și a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Râmnicu Vâlcea, cererea fiind depusă de o femeie, iar soluția a fost de respingere a cererii de emitere a ordinului de protecție.

Galați

Durata medie a judecării unei cereri a fost de 69,8 zile, iar timpul scurs de la înregistrarea cererii și până la primul termen de judecată a fost în medie de 43,6 zile. Numărul mediu de termene de judecată, acordate pentru soluționarea unei cereri a fost de 2,6. Perioada scursă între termene de judecată a fost între minimum 1 zi și maximum 43 de zile. Cea mai lungă durată de soluționare a unei cereri privind emiterea ordinului de protecție a fost de 181 de zile și a avut 5 termene de judecată. Durata scursă de la înregistrarea cererii și până la primul termen de judecată a fost de 55 de zile. Cererea a fost depusă de o femeie și la data înregistrării informației cauza nu era soluționată.

Olt

Durata medie a judecării unei cereri a fost de 48,2 zile, iar timpul scurs de la înregistrarea cererii și până la primul termen de judecată a fost în medie de 4,6 zile. Numărul mediu de termene de judecată, acordate pentru soluționarea unei cereri a fost de 4,5. Perioada scursă între termenele de judecată a fost între minimum 1 zi și maximum 118 zile. Acest prim termen de judecată a fost acordat în cel mai lung proces din țară care a avut o durată totală de 197 de zile, în cauză fiind acordate 8 termene de judecată, cererea fiind înregistrată pe rolul Judecătoriei Slatina și fiind formulată de către o femeie, soluția fiind de admitere a cererii și emitere a ordinului de protecție.

Rezultate privind obiectivul operațional 3 - Să constatăm dacă măsurile dispuse prin ordinul de protecție emis respectă principiul siguranței victimei.

Pe portalul instanțelor de judecată nu sunt menționate toate măsurile dispuse prin ordinele de protecție, ca urmare nu putem face o analiză statistică a măsurilor prevăzute. Cele mai multe ordine de protecție emise au durata de 6 luni. Foarte puține ordine de protecție prevăd obligarea agresorului la consiliere psihologică sau la o formă de program structurat care să aibă ca scop schimbarea comportamentului acestuia. Am întâlnit în câteva cazuri obligarea agresorului la dezintoxicare. Printre măsurile cuprinse în ordinele de protecție acordate, predomină cele referitoare la păstrarea distanței între victimă și agresor. Câteva exemple ni s-au părut paradoxale. Am remarcat că sunt multe situațiile în care agresorul nu trebuie să părăsească domiciliul comun pe perioada ordinului de protecție.

Situațiile care par cel mai riscante sunt acelea în care victima și agresorul conviețuiesc în același domiciliu chiar dacă există un ordin de protecție care prevede păstrarea unei distanțe minime între victimă și agresor, de exemplu de 1,5 m (Prahova), 4 sau 5 m în alte județe. Reproducem în continuare alte câteva exemple de situații cu grad de risc ridicat în pofida existenței unui ordin de protecție emis:

Buzău

În formularea ordinelor de protecție găsim precizarea: interzicerea contactării victimei (tel/corespondență/alt mod) cu excepția ședințelor de mediere/judecată;

Aceasta este o măsură corectă bazată și pe faptul că ședințele de judecată se desfășoară sub paza acordată de către structurile Poliției române, dar nu este clar pentru noi de ce trebuie să se facă trimitere și la ședințele de mediere în situația în care a fost nevoie să solicite emiterea unui ordin de protecție.

Hunedoara

Un ordin de protecție impune măsurile: interzicerea accesului pârâtului în sufrageria din locuința comună și în același timp interzice pârâtului de a avea orice contact cu reclamanta, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod.

Mehedinți

Una dintre soluțiile „admite în parte cererea” cuprinde: „...păstrarea unei distanțe minime de 50 metri față de reclamantă pe o perioadă de 30 de zile. Respinge cererea reclamantei privind evacuarea temporară a pârâtului din locuință. Respinge cererea reclamantei privind interzicerea oricărui contact cu reclamanta, inclusiv telefonic sau prin corespondență ori în orice alt mod. Respinge cererea reclamantei privind obligarea pârâtului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de copiii reclamantei. Respinge cererea reclamantei privind încredințarea copiilor minori către reclamantă.”

Olt

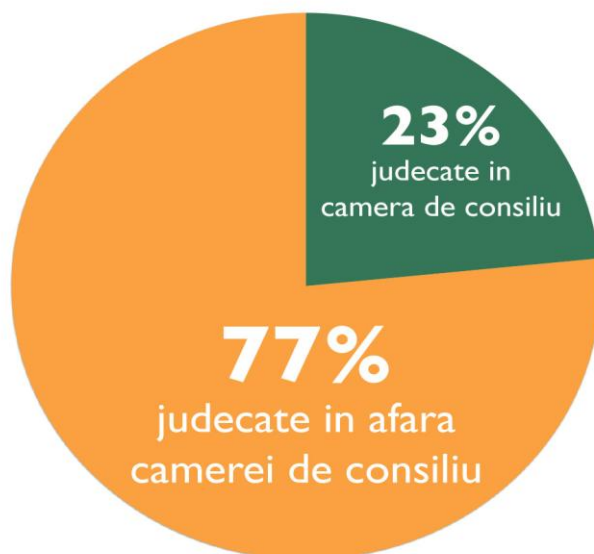
Un ordin de protecție impune măsurile: păstrarea unei distanțe de 4 metri față de reclamantă și minori și păstrarea dreptului de folosință a dormitorului. Într-un dosar în care s-a respins cererea de emitere a ordinului de protecție petenta este obligată la plata a 800 de lei către intimat pentru cheltuieli avocațiale.

Am întâlnit o situație contradictorie în privința posesiei armelor de către agresor, situație care ne-a atras atenția și pe care le reproducem în continuare:

Sibiu

Într-un ordin de protecție în care se prevede păstrarea de către pârât a unei distanțe minime de 100 m față de reclamantă se respinge solicitarea reclamantei de predare a armei de către pârât.

De asemenea, am înregistrat numărul cererilor care se judecă în Camera de consiliu, respectiv 236.

Dosare înregistrate la judecătorii privind cererile pentru ordin de protecție în intervalul 2012-2013

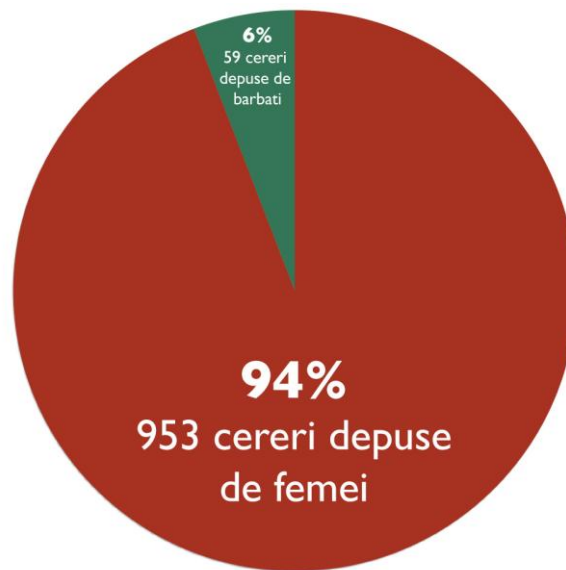
Fig. 5

Rezultate privind obiectivul operațional 4 - Să constatăm repartizarea pe gen a cauzelor având ca obiect emiterea ordinului de protecție.

Județ	Nr de cereri depuse de femei	Nr de cereri depuse de barbati
Arad	6	1
Caraș-Severin	3	0
Hunedoara	26	1
Timiș	15	1
Bihor	11	1
Bistrița-Năsăud	4	0
Cluj	37	2
Maramureș	8	1
Satu-Mare	13	4
Sălaj	9	4
Dolj	17	0
Gorj	4	0
Mehedinți	6	0
Olt	13	1
Vâlcea	13	3
Argeș	46	5
Călărași	11	0
Dâmbovița	21	1
Giurgiu	4	1
Ialomița	10	0
Prahova	64	3
Teleorman	10	1
Alba	17	0
Brașov	14	1
Covasna	1	0
Harghita	3	0
Mureș	22	4
Sibiu	36	1
București	110	3
Ilfov	12	1
Brăila	20	0
Buzău	15	0
Constanța	47	5
Galați	19	0
Tulcea	10	1
Vrancea	4	0
Bacău	67	3
Botoșani	27	2
Iași	47	2
Neamț	45	1
Suceava	31	0
Vaslui	55	5
Total	953	59

Tabelul 3

În raportul dintre cererile depuse de femei și bărbați, prevalența celor depuse de femei este foarte mare, respectiv 94%. Pentru a avea o imagine cu mai multe dimensiuni asupra repartiției pe genuri a fenomenului, am înregistrat și numărul de cereri retrase de femei și numărul de cereri retrase de bărbați. Din totalul de 105 cereri retrase, 100 au fost retrase de femei și 5 de bărbați. Aceasta înseamnă că aproximativ 10% dintre femeile și 8% dintre bărbații care introduc cereri pentru emiterea ordinului de protecție își retrag acțiunea.

Numarul de cereri pentru ordin de protectie depuse de femei si numarul de cereri depuse de barbati in intervalul 2012-2013

Fig. 6

Analiză

Analiza noastră își propune să evalueze, pe baza datelor culese, care este stadiul real de implementare a ordinului de protecție. Sunt câteva aspecte care reies din rezultatele statistice:

1. Se pune în aplicare în sistemul judiciar ordinul de protecție;
2. Este în curs de formare o practică specifică;
3. 70% din instanțele din țară au înregistrat cereri pentru emiterea ordinului de protecție;
4. Majoritatea absolută a cererilor sunt depuse de femei.

Ne lipsesc o serie de date pentru a interpreta rezultatele cantitative. Nu putem spune din cauza cărui fapt prevalența ordinelor de protecție emise este scăzută. Același lucru îl putem afirma și despre numărul mare de cereri nesoluționate (nu ne referim la cererile depuse recent). S-ar putea să fie vorba despre cauze procedurale, despre lipsa de temei a cererilor sau despre alte cauze extrinseci. În ansamblu, 1000 de cereri pentru emiterea ordinului de protecție în 9 luni de zile nu reprezintă o cifră care să sugereze un nivel extrem de ridicat de manifestare a fenomenului violenței domestice, dar trebuie să avem în vedere faptul că instanțele sunt localizate în municipii, că demersul de prevenire și oferta de servicii sunt mai mult decât inegal distribuite la nivelul țării și că aceste condiții nu favorizează victimele violenței în familie să apeleze la justiție.

În viitor ne propunem să urmărim în ce măsură frecvența cererilor pentru emiterea ordinului de protecție se corelează cu prezența sau absența serviciilor în teritoriu și cu desfășurarea de campanii de informare. Ideal ar fi să putem avea un barometru național al violenței în familie la care să putem raporta datele referitoare la ordinul de protecție. Nu știm dacă și când vom avea un asemenea instrument. Pe parcursul următoarelor 6 luni ne-am propus să întocmim o bază de date cu privire la serviciile disponibile într-un număr cât mai mare de județe din țară.

Atenția noastră se concentrează asupra măsurii în care, în momentul de față, modul de aplicare a legii asigură siguranța victimelor. Art. 27 din lege precizează nu doar caracterul urgent al judecării cererilor de ordin de protecție, ci și clarifică câteva aspecte procedurale:

(2) Citarea părților se face potrivit regulilor privind citarea în cauze urgente.

(7) Judecata se face de urgență și cu precădere, nefiind admisibile probe a căror administrare necesită timp îndelungat.

(8) Pronunțarea se poate amâna cu cel mult 24 de ore, iar motivarea ordinului se face în cel mult 48 de ore de la pronunțare.

Caracterul urgent al procedurii este întărit de prevederea din art. 29:

(2) La cererea victimei sau din oficiu atunci când împrejurările cauzei impun astfel, instanța va putea hotărî ca executarea să se facă fără somație sau fără trecerea vreunui termen.

Cele patru alineate nu fac decât să accentueze în ce mod se poate traduce în fapt principiul celerității. Rezultatele noastre cu privire la durata de soluționare a cererilor arată că, în primele 9 luni de practică, principiul celerității nu se respectă.

A te decide pentru un proces lung sau pentru unul scurt în cazul ordinului de protecție înseamnă a alege între riscul de vătămare corporală și chiar moarte a victimei/victimelor și libertatea de mișcare și dreptul la proprietate al agresorului. Indiferent de opinia publicului larg, durata mare de judecare a cererilor de emitere a ordinelor de protecție arată că balanța înclină spre protejarea libertății de mișcare și a dreptului de proprietate al agresorului.

Legat de siguranța victimei, semnalăm încă un aspect care, în aparență, nu este vital, dar poate genera situații de risc. Numai 23% din procese judecate în Camera de consiliu înseamnă nu doar o abatere majoră de la litera legii, ci și expunerea victimelor directe și colaterale oprobiului public. Judecarea în ședințe publice are efectul retraumatizării, descurajării victimelor și, prin riscul de expunere la comentarii, o sursă de jigniri. În plus, judecarea în ședință publică nu asigură principiul respectării demnității umane stipulat de lege.

Județ	Nr recursuri	Judecate în camera de consiliu
Arad	1	2
Caras-Severin	0	0
Hunedoara	3	0
Timiș	1	0
Bihor	0	0
Bistrița-Năsăud	0	0
Cluj	9	14
Maramureș	0	0
Satu-Mare	4	0
Sălaj	5	1
Dolj	6	1

Gorj	0	0
Mehedinți	4	0
Olt	4	9
Vâlcea	2	13
Argeș	12	33
Călărași	2	0
Dâmbovița	2	0
Giurgiu	0	0
Ialomița	1	1
Prahova	10	5
Teleorman	0	6
Alba	3	2
Brașov	0	1
Covasna	0	0
Harghita	1	0
Mureș	7	18
Sibiu	14	20
București	31	28
Ilfov	6	4
Brăila	4	0
Buzău	1	11
Constanța	16	3
Galați	1	19
Tulcea	4	0
Vrancea	1	1
Bacău	8	7
Botoșani	5	1
Iași	14	7
Neamț	4	16
Suceava	6	1
Vaslui	7	12
Total	199	236

Tabel 4

În ansamblu, numărul de recursuri pare destul de mare. Putem să presupunem că faptul este determinat fie de numărul mare de respingeri ale plângerilor depuse de femei, fie în egală măsură de numărul mare de agresori nemulțumiți de faptul că împotriva lor s-a emis ordin de protecție. Necunoscând bine dinamica fenomenului, nu putem emite ipoteze. Putem să spunem că o victimă care formulează recurs pentru a se pune în siguranță se află în stare de risc pentru o perioadă inadmisibil de lungă. În județul Neamț s-a înregistrat un recurs cu durata de 215 zile! Așa cum am spus și la început, vom culege date în continuare pentru a analiza mai în detaliu și dinamica soluționării recursului.

Tot ceea ce spunem în legătură cu siguranța victimei pe baza datelor colectate este relevant într-o măsură proporțională cu emiterea ordinului de protecție față de punerea

lui în executare. Urmează să facem demersuri pentru a obține o imagine cât mai fidelă a punerii în executare a ordinelor. Știm până în momentul de față că ordinele de protecție se comunică obligatoriu organelor de poliție. Nu știm în ce mod structurile Poliției Române pun în executare ordinele de protecție comunicate de către instanțele de judecată. Legea prevede astfel:

ART. 31

(1) Ordinul de protecție se comunică de îndată structurilor Poliției Române în a căror rază teritorială se află locuința victimei și a agresorului.

(2) Ordinul de protecție prin care se dispune oricare dintre măsurile prevăzute la art. 23 alin. (1) se pune în executare de îndată, de către sau, după caz, sub supravegherea poliției.

(3) Pentru punerea în executare a ordinului de protecție, polițistul poate intra în locuința familiei și în orice anexă a acesteia, cu consimțământul persoanei protejate sau, în lipsă, al altui membru al familiei.

(4) Organele de poliție au îndatorirea să supravegheze modul în care se respectă hotărârea și să sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executare.

ART. 32

(1) Încălcarea oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 23 alin. (1) și dispuse prin ordinul de protecție constituie infracțiunea de nerespectare a hotărârii judecătorești și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an. Împăcarea părților înlătură răspunderea penală.

(2) În caz de condamnare, nu se poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei.

Vom putea spune dacă legea și-a atins sau nu scopul numai după ce vom avea date în legătură cu punerea în executare a ordinelor de protecție și supravegherea respectării măsurilor dispuse prin ordinele de protecție, eventual sancțiuni aplicate agresorilor care încalcă măsurile dispuse prin ordinele de protecție.

Concluzii

1. Sistemul de justiție românesc pune în aplicare capitolul IV din legea nr. 217/2003 republicată.
2. Este pe cale de a se forma o practică privitoare la implementarea ordinului de protecție.
3. Majoritatea absolută a celor care formulează cereri pentru emiterea ordinului de protecție sunt femei.
4. Durata judecării dosarelor nu respectă principiul celerității prevăzut de lege.
5. Durata judecării dosarelor constituie un element de risc de revictimizare pentru victime.
6. Nu se respectă demnitatea victimelor așa cum prevede legea.
7. Este necesară realizarea unei informări corecte și complete a populației prin toate secțiile de poliție, în mod special prin secțiile de poliție rurală și prin cabinetele medicilor de familie, acestea fiind singurele unități parte a unor instituții cu responsabilități în prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie care au distribuție la nivel național.

Colectivul de redactare

Datele au fost culese de:

A.L.E.G (Asociatia pentru Libertate si Egalitate de Gen)

Eniko GALL

Camelia PROCA

ANAIS

Andreea Loredana LUCA

FILIA (Centrul de Dezvoltare Curriculară și Studii de Gen FILIA)

Oana BĂLUȚĂ

Andreea BRAGĂ

Simona NECULA

Asociația FRONT

Tudorina MIHAI

GRADO (Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului)

Mihai POPESCU

Silviu DUMITRU

Asociația Transcena

Andrei STĂNESCU

Gina DESPA

Dana SACALOV

Analiza datelor

Oana BĂLUȚĂ

Mihaela SĂSĂRMAN

Redactare

Simona NECULA

Mihaela SĂSĂRMAN

Tehnoredactare computerizată:

Simona NECULA

Grafice:

Constantin BARBU